

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	11
Rozdział I	
TEORIE MIGRACJI ZAGRANICZNYCH	17
1.1. Definicje migracji	17
1.2. Migracje według różnych dyscyplin naukowych	23
1.3. Teorie imigracji	27
1.3.1. Podejście mikro, makro i meso	27
1.3.2. Przykłady teorii imigracji	31
1.3.2.1. Model oczekiwanej wartości (<i>Value-Expectancy Models</i>) – model typu mikro	
1.3.2.2. Model proggu stresu (<i>The Stress-Threshold Model</i>) – model typu mikro	
1.3.2.3. Model relatywnej deprywacji i relatywnej frustracji (<i>Relative Deprivation and Relative Frustration</i>) – model typu mikro	
1.3.2.4. Model kosztów – korzyści ekonomicznych (<i>Economistic Cost-Benefit Models</i>) – model typu mikro	
1.3.2.5. Model ciężenia (<i>Pioneering Gravity Model</i>) – model typu makro	
1.3.2.6. Teoria „push-and-pull” – model typu makro	
1.3.2.7. Teoria „push-pull” i teoria kosztów–użyteczności (kosztów–korzyści ekonomicznych)	
1.3.2.8. Wybór społeczny. Nowa Ekonomia Migracji (<i>Social Choice: The New Economics of Migration</i>) – model typu meso	
<i>Wybrana literatura przedmiotu</i>	41
Rozdział II	
CHARAKTERYSTYKA MIGRANTÓW I SPOSOBY MIGRACJI	43
2.1. Charakterystyka migrantów	43
2.1.1. Osadnicy, rezydenci (<i>settlers</i>)	44
2.1.2. Pracownicy kontraktowi (<i>contract workers</i>)	45
2.1.3. Specjaliści (<i>professionals</i>)	45
2.1.4. Imigranci nielegalni (<i>illegal immigrants, unauthorized immigrants, undocumented workers</i>)	47
2.1.5. Starający się o azyl i uchodźcy (<i>Asylum seekers and refugees</i>)	55
2.2. Sposoby migracji	60
2.2.1. Ścieżki kolonialne (<i>Colonial paths</i>) i wspólne granice	60
2.2.2. Powiązania rodzinne (<i>Family ties</i>)	62
2.2.3. Sieć kontaktów i powiązań (<i>Networks</i>)	67
2.2.4. Pośrednicy pracy (<i>labour brokers</i>)	68
2.2.5. Przemycnicy (<i>smugglers</i>)	71
2.2.6. Handlarze żywym towarem	80
<i>Wybrana literatura przedmiotu</i>	85

Rozdział III		
ASPEKT EKONOMICZNY MIGRACJI		87
3.1.	Kraje przyjmujące	87
3.1.1.	Stereotypy na temat imigrantów	87
3.1.2.	Przepływ specjalistów	89
3.1.3.	Zatrudnienie w tzw. pracy 3-D (dirty, dangerous, difficult – brudna, niebezpieczna, trudna)	91
3.1.4.	Imigranci a zatrudnienie	95
3.1.5.	Czy imigranci obniżają zarobki miejscowych pracowników? 3.1.5.1. Stany Zjednoczone 3.1.5.2. Australia 3.1.5.3. Kanada 3.1.5.4. Europa	98
3.1.6.	Imigranci a <i>welfare state</i> (państwo opiekuńcze)	101
3.2.	Kraje wysyłające	110
3.2.1.	Wpływ emigracji na spadek bezrobocia	110
3.2.2.	Drenaż mózgow	112
3.2.3.	Korzyści ekonomiczne dla krajów wysyłających	118
3.2.4.	Indywidualne koszty migracji	121
	<i>Wybrana literatura przedmiotu</i>	124
Rozdział IV		
MIGRACJE A KRYZYS DEMOGRAFICZNY EUROPY		125
4.1.	Migracje w Europie	125
4.1.1.	Historia	125
4.1.2.	Lata 1973–2005	129
4.2.	Ludność Unii Europejskiej	135
4.3.	Starzenie się społeczeństw krajów uprzemysłowionych	137
4.4.	Imigracja a rozwiązanie kryzysu demograficznego Unii Europejskiej	140
4.5.	Różnice w rozwoju społecznym Północy i Południa	147
4.6.	Pomoc wspólnoty międzynarodowej	151
	<i>Wybrana literatura przedmiotu</i>	157
Rozdział V		
PODSTAWY POLITYKI IMIGRACYJNEJ I AZYLÓWEJ UE		159
5.1.	Konwencja Genewska (1951)	159
5.1.1.	Okoliczności podpisania Konwencji	159
5.1.2.	Definicja uchodźcy	161
5.1.3.	Klauzule wykluczające	162
5.1.4.	Prawa uchodźców	162
5.1.5.	Zakaz wydalania	164
5.1.6.	Protokół Nowojorski	164
5.2.	Instrumenty polityki imigracyjnej i azylowej Unii Europejskiej	166
5.2.1.	Rozwój współpracy między krajami członkowskimi	166
5.2.2.	Porozumienie Wykonawcze o realizacji Układu z Schengen (1990)	172
5.2.3.	Azyl w Porozumieniu Wykonawczym o realizacji Układu z Schengen (1990)	177

5.2.4.	Konwencja Dublińska (1990)	179
5.2.5.	Traktat z Maastricht (1992)	181
5.2.6.	Traktat Amsterdamski (1997)	184
5.3.	Polityka imigracyjna i azylowa UE po Traktacie Amsterdamskim	190
5.3.1.	Szczyt Rady Europejskiej w Tampere (1999)	190
5.3.2.	Szczyt Rady Europejskiej w Nicei (2000)	193
5.3.3.	Szczyt Rady Europejskiej w Laeken (2001)	194
5.3.4.	Szczyt Rady Europejskiej w Sewilli (2002)	196
5.3.5.	Traktat Ustanawiający Konstytucję Europy (2003)	199
5.3.6.	Program Haski (2004)	201
5.3.7.	Zielona Księga (2005)	205
	<i>Wybrana literatura przedmiotu</i>	209
Rozdział VI		
WYBRANE DYREKTYWY RADY UE – fragmenty		
		211
6.1.	Dyrektywa Rady 2001/55/WE	212
6.2.	Dyrektywa Rady 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. ustanawiająca minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl	221
6.3.	Rozporządzenie Rady (WE) NR 343/2003 Dublin II	231
6.4.	Dyrektywa Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin	235
6.5.	Ocena wybranych rozwiązań dokonana przez ECRE	000
6.6.	Dyrektywa 2004/38/WE w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium Państw Członkowskich	248
Rozdział VII		
WIELOKULTUROWOŚĆ – INTEGRACJA		
		253
7.1.	Wielokulturowość	253
7.2.	Życie rodzinne i małżeństwa w krajach pochodzenia imigrantów	256
7.3.	Różnorodność kulturowa w Wielkiej Brytanii	260
7.3.1.	Małżeństwa aranżowane/ małżeństwa pod przymusem	260
7.3.2.	Małżeństwa nieletnich – wykorzystywanie seksualne czy kulturowa różnorodność?	264
7.3.3.	Poligamia	268
7.3.4.	Praktyki okaleczania narządów płciowych	270
7.3.5.	Zabójstwa „honorowe”	271
7.4.	Różnorodność kulturowa w Europie	278
7.4.1.	Francja	278
7.4.2.	Stosunek do imigrantów w Europie	282
7.5.	Różnorodność kulturowa oraz integracja i asymilacja imigrantów	286
7.5.1.	Podstawowe pojęcia integracji i asymilacji	286
7.5.2.	Wielokulturowość, integracja i prawa człowieka	288
	<i>Wybrana literatura przedmiotu</i>	292

Rozdział VIII**MIGRACJE ZAROBKOWE PO POSZERZENIU UE**

8.1.	Emigracje przed 1 maja 2004	293
8.2.	Obawy w EU-15 przed napływem imigrantów z nowych państw członkowskich	296
8.2.1.	Tło obaw	296
8.2.2.	Raport Home Office – PKB, bezrobocie, zaludnienie i kapitał społeczny	298
8.2.3.	Raport Home Office – szacowanie przyszłego potencjału migracyjnego	304
8.2.4.	Raport Home Office – doświadczenia poprzednich rozszerzeń UE	309
8.2.5.	Media, politycy i społeczeństwo UE-15 wobec rozszerzenia Unii	313
8.3.	Okresy przejściowe w swobodnym przepływie pracowników z nowych państw członkowskich UE – stan aktualny	315
8.3.1.	Podstawy swobodnego przepływu pracowników	315
8.3.2.	Ustalenia UE w sprawie swobodnego przepływu osób	317
8.4.	Sytuacja rok po akcesji – raport: <i>Free Movement of Workers in EU-25</i>	319
8.4.1.	Wielka Brytania	319
8.4.2.	Irlandia	321
8.4.3.	Szwecja	323
8.5.	Sytuacja dwa lata po akcesji	323
8.5.1.	Swobodny przepływ pracowników	323
8.5.2.	Polska – skutki społeczno-demograficzne wyjazdów za pracę	325
	<i>Wybrana literatura przedmiotu</i>	336

Rozdział IX**POLSKA POLITYKA IMIGRACYJNA I AZYLOWA****(Wybrane zagadnienia)**

9.1.	Imigracje i azyl w Polsce	339
9.1.1.	W okresie PRL	339
9.1.2.	Imigracje i azyl po 1989 r.	340
9.2.	Ewolucja instytucji i ustawodawstwa ds. uchodźców w Polsce	349
9.2.1.	Instytucje	349
9.2.2.	Ustawodawstwo	351
	9.2.2.1. Odniesienie do prawa międzynarodowego	
	9.2.2.2. Ustawa o cudzoziemcach z dnia 13 czerwca 2003 r.	
9.2.3.	Działania pozarządowe na rzecz imigrantów i uchodźców	366
	<i>Wybrana literatura przedmiotu</i>	371

Bibliografia**Wykaz Ramek****Wykaz Tabel****Wykaz Schematów****Wykaz Rysunków****Summary**

373
387
389
391
391
393